

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 70/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Dudítša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky J. [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Valeriou Haščákovou, advokátkou, Na Holom vrchu 2, Bratislava, proti postupu Prezídia Policajného zboru Slovenskej republiky, národnej kriminálnej agentúry v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 a proti postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom národnej kriminálnej agentúry v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 a spočívajúcom v kontrole obsahu korešpondencie medzi ňou a [REDAKOVANÉ] 29. januára 2021 a 3. februára 2021, v neprimerane dlhom zadržovaní listov a v doručení listov inej osobe. Popri už označených základných právach vo vzťahu k postupu špeciálnej prokuratúry v súvislosti s odmietnutím poskytnúť účinnú nápravu proti namietaným zásahom národnej kriminálnej agentúry namietala aj porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Vo vzťahu k označeným porušovateľom sa domáhala aj uloženia povinnosti uhradiť primerané finančné zadosťučinenie.

2. Sťažovateľka je [REDAKOVANÉ], ktorý jej v čase svojho väzobného stíhania adresoval minimálne dva listy evidované orgánmi činnými v trestnom konaní pod [REDAKOVANÉ]. Tie boli odovzdané na prepravu v Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ] (ďalej len „ústav“) 27. decembra 2021 (sťažovateľka mala zrejme na mysli 27. december 2020, pozn.), resp. 4. januára 2021, boli prijaté

na kontrolu orgánom činným v trestnom konaní 5. januára 2021, resp. 8. januára 2021, kontrola bola vykonaná 29. januára 2021, resp. 3. februára 2021. Na poštovú prepravu boli oba listy odovzdané 16. februára 2021. Medzi odovzdaním listov ústavu a ich odoslaním na poštovú prepravu uplynulo 51 a 43 dní, z toho 40 dní po skončení väzby. S obsahom listov sa orgány činné v trestnom konaní oboznámili až po skončení väzby [REDAKOVANÉ], medzi skončením väzby a zásahom do listového tajomstva sťažovateľky uplynula pri liste [REDAKOVANÉ] doba 22 dní a pri liste [REDAKOVANÉ] doba 27 dní. Vyšetrovateľka národnej kriminálnej agentúry nedisponuje doručenkami s menom sťažovateľky.

3. Špeciálna prokuratúra v upovedomení o vybavení podnetu č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-282 z 2. marca 2023 (ďalej len „prvé upovedomenie“) konštatovala (i) dôvodnosť námietky sťažovateľky vo vzťahu ku kontrole korešpondencie medzi sťažovateľkou a [REDAKOVANÉ] v čase po skončení väzby, (ii) dôvodnosť námietok vo vzťahu k neprimerane dlhej dobe, počas ktorej orgány činné v trestnom konaní korešpondenciu skúmali a zadržovali, (iii) nedôvodnosť námietky k pochybeniam pri doručovaní listov adresovaných sťažovateľke a (iv) nedostatok právomoci prijať vo vzťahu k zásahu do práv sťažovateľky akékoľvek nápravné a ochranné opatrenia.

4. Po podaní opakovaného podnetu prokurátor špeciálnej prokuratúry v upovedomení č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-291 zo 16. mája 2023 (ďalej len „druhé upovedomenie“) uviedol, že v postupe prokurátora vybavujúceho podnet sťažovateľky nenašiel žiadne pochybenie, a ako nedôvodný ho odložil. Pri prieskume sa zameril na súlad interpretácie faktov v opakovanom podnete s podstatou argumentácie prokurátora pri prvom vybavení podnetu. Uviedol, že označenú adresu sťažovateľky, ktorá je adresou manželky [REDAKOVANÉ], tento určil pri odosielaní korešpondencie. Je pravdou, že vyšetrovateľka nedisponuje doručenkou s menom sťažovateľky, žiadny právny predpis jej však neukladá doručovať skontrolovanú poštu z výkonu väzby od obvineného „na doručenku“. Prokurátor na základe opakovaného podnetu vyžiadal vysvetlenie od vyšetrovateľky, ktorá uviedla, že doručenkou „na meno“ sťažovateľky nedisponuje, resp. ju nedohľadala, ale s istotou vie potvrdiť, že obálky boli po kontrole riadne zalepené z dôvodu rešpektovania listového tajomstva. Pri namietanom pochybení vyšetrovateľky zaslaním zásielky adresovanej sťažovateľke na adresu manželky [REDAKOVANÉ] prokurátor nezistil porušenie povinností v postupe vyšetrovateľky v prvom upovedomení. Neexistuje možnosť ako v súčasnosti preukázať, že vyšetrovateľka nesprávnym postupom zaslala manželke [REDAKOVANÉ] list adresovaný sťažovateľke, a to spôsobom nerešpektujúcim listové tajomstvo. Citoval časť prvého upovedomenia, podľa ktorej dozorujúci prokurátor nedisponuje originálnou obálkou, v ktorej mali listy byť doručené manželke [REDAKOVANÉ] ako právnej zástupkyňi sťažovateľky, spolu s akýmkoľvek dôkazom o tom, že listy určené sťažovateľke sa skutočne nachádzali v tejto obálke, preto nemá dôvod spochybňovať tvrdenie vyšetrovateľky, že boli doručované sťažovateľke ako určenému adresátovi, avšak na v tom čase [REDAKOVANÉ] určenú adresu zhodnú s adresou jeho manželky.

5. Sťažovateľka k opakovanému podnetu priložila fotokópie doručenky na meno [REDAKOVANÉ] (manželky [REDAKOVANÉ]) a obálky na meno sťažovateľky. Podľa prokurátora platí, že v súčasnosti nie je možné pozitívne preukázať, že by vyšetrovateľka postupovala spôsobom, ktorým by porušila listové tajomstvo, resp. postupovala aspoň nebanlivostne. Nemožno konštatovať, že by označené písomnosti úmyselne nedoručila alebo ich úmyselne doručila na inú adresu, než uviedol [REDAKOVANÉ]. Najmä nemožno tvrdiť, že okrem konštatovaných pochybení (prvé 2 body prvého upovedomenia) vyšetrovateľka porušila iné svoje zákonné alebo služobné povinnosti. Nie je to teda otázka

dôkazného sporu v zmysle unesenia dôkazného bremena, ale či vyšetrovatel'ka nejakú jej uloženú povinnosť porušila, lebo len v tomto smere je možné jej postup preskúmať. Pri najlepšej vôli nie je možné konštatovať porušenia, resp. nesprávnosť postupu vyšetrovatel'ky vo vzťahu k tretiemu bodu prvého upovedomenia tak, ako jej to bolo vyčítané prokurátorom pri prvých dvoch bodoch. Prokurátor špeciálnej prokuratúry uviedol, že dozorujúci prokurátor zistil a skonštatoval porušenie § 20 ods. 3 a § 2 ods. 1 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) zo strany vyšetrovatel'ky. Prokurátor nie je povinný enumerovať základné ľudské práva a slobody, ktorých porušenie preskúmaným postupom nastalo alebo mohlo nastať, zákon mu ukladá „*prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona*“. Prokurátor teda preskúmal postup vyšetrovatel'ky do tej miery, ako mu to umožňovali dostupné listiny, ako aj vysvetlenia vyšetrovatel'ky, a nemal aké opatrenia prijať.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Výsledok úsilia sťažovateľky o poskytnutie právnej ochrany jej materiálnych práv nie je možné považovať za poskytnutie účinnej nápravy a ochrany. Ocitla sa v situácii, keď došlo k absolútnemu zásahu do práva na súkromie a nedotknuteľnosť korešpondencie, zásah je nezvratný a postupom špeciálnej prokuratúry dochádza aj k porušeniu práva na inú právnu ochranu. Spravodlivosť nemôže byť zredukovaná na jednoduché a len čiastočné potvrdenie zásahu v liste prokurátora, ktoré neposkytuje ani satisfakciu, ani nápravu.

7. Porušenie práva na súkromie a nedotknuteľnosti korešpondencie spočíva v (i) oboznámení sa orgánov činných v trestnom konaní s obsahom listov po skončení nezákonnej väzby [REDAKOVANÉ], (ii) celková doba doručovania listov presiahla 6 týždňov, ide o priet'ahy, (iii) v doručení listov vyšetrovatel'kou národnej kriminálnej agentúry inej osobe ako sťažovateľke, t. j. manželke [REDAKOVANÉ]. Zásah je daný tým, že orgány štátu mali prístup k časti súkromnej komunikácie sťažovateľky bez toho, aby sa tento ich prístup opieral o akýkoľvek zákonný základ, nehovoriac o podmienkach legitímneho cieľa a primeraných prostriedkov na jeho realizáciu.

8. Pri prvom bode sťažovateľka uvádza, že zákon o výkone väzby v § 2a pripúšťa obmedzenie listového tajomstva len počas výkonu väzby a prijímanie a odosielanie korešpondencie obvineného prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní podmieňuje výkonom kolúznej väzby. Po skončení väzby sú zásahy do listového tajomstva zakázané. V jej prípade sa orgány činné v trestnom konaní oboznámili s obsahom listov 22 a 27 dní po tom, ako adresátovi (pravdepodobne mala na mysli odosielateľovi, pozn.) týchto listov skončila nezákonne nariadená väzba.

9. Pri druhom bode sťažovateľka s odkazom na rôzne prípady Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) namieta dobu kontroly a zadržovania súkromnej korešpondencie trvajúcu 40 dní po skončení väzby.

10. Pri treťom bode sťažovateľka ozrejmuje, že vyšetrovatel'ka zaslala listy na správnu adresu sťažovateľky (zhodnú s adresou manželky [REDAKOVANÉ]), ale ako prijímateľa určila práve manželku [REDAKOVANÉ]. Obálku s listom adresovanú sťažovateľke vyšetrovatel'ka vložila do ďalšej obálky, ktorú odoslala manželke [REDAKOVANÉ]. Obsahom tejto obálky bolo spolu 9 listových zásielok (obálok). Prokurátor nevysvetľuje, prečo v iných prípadoch (podľa obsahu spisu) vyšetrovatel'ka postupovala tak, že skontrolovanú poštu odosielala na doručku. Rozdiel v počte listov adresovaných manželke

a synom [REDACTED] (34) a skutočnom počte zásielok podľa doručeníek (39) je dostatočným dôkazom toho, že vyšetrovatel'ka doručila manželke [REDACTED] aj zásielky, ktoré on adresoval iným osobám. To je dôvodom, prečo doručeny k listom adresovaným o. i. s'ťažovateľke sa v spise nenachádzajú, ale zároveň sú založené doručeny preukazujúce doručenie manželke [REDACTED] takého počtu listov, ktorý presahuje počet listov adresovaných jej a jej synom. Neštandardný bol spôsob nakladania s listovými zásielkami, ktoré [REDACTED] odovzdával ústavu, postup „prebaľovania“ listov vyšetrovatel'kou je nezákonný a svedčí skôr o snahe vytvoriť si predpoklady na manipuláciu s listami. Je úlohou orgánov činných v trestnom konaní poskytnúť dôkaz o tom, že predmetné listy boli s'ťažovateľke doručené, inak t'archa padá na hlavu štátu. Totožnosť adres bez ďalšieho nič neznamená, neznamená reálnu možnosť poznať doručovanú poštu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

11. Ústavný súd ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a popri zisťovaní, či obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K porušeniu označených práv postupom národnej kriminálnej agentúry a prvým upovedomením špeciálnej prokuratúry:

12. Pri posudzovaní tejto časti ústavnej s'ťažnosti vychádzal ústavný súd z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o s'ťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

13. Vychádzajúc z princípu subsidiarity, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej s'ťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje s'ťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej s'ťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie s'ťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). S'ťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc ústavný súd. Iba za predpokladu, že s'ťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody s'ťažnosťou podanou

ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

14. Podľa § 59 zákona o výkone väzby dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave (na výkon väzby, pozn.) vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy. Podľa § 31 ods. 1, 2 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány. Podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

15. Sťažovateľka sa s odkazom na právny názor uvedený v uznesení ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 274/2022 z 12. mája 2022 obrátila na špeciálnu prokuratúru s podnetom podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre. Špeciálna prokuratúra oznámila sťažovateľke, že podnet vybavila prvým upovedomením a následne opakovaný podnet vybavila druhým upovedomením.

16. V kontexte sťažovateľkinej argumentácie považuje ústavný súd za rozhodujúce, že jej podnet podaný špeciálnej prokuratúre podľa zákona o prokuratúre je podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu účinným prostriedkom na poskytnutie ochrany základných práv v súvislosti s výkonom väzby (napr. I. ÚS 186/05, I. ÚS 112/06, II. ÚS 94/06, II. ÚS 21/2010, II. ÚS 312/2020, IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, IV. ÚS 387/2018, IV. ÚS 79/2021). Podnet založil povinnosť prokurátora (opakovaný podnet aj nadriadeného prokurátora, pozn.) sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi (napr. II. ÚS 360/2014, II. ÚS 312/2020, III. ÚS 719/2016, IV. ÚS 14/2014, IV. ÚS 193/2014, IV. ÚS 79/2021, IV. ÚS 427/2021). Podnet aj opakovaný podnet sťažovateľky boli meritórne vybavené, pričom prokurátor uznal dôvodnosť námietok vo vzťahu ku a) kontrole korešpondencie medzi sťažovateľkou a ██████████ v čase po skončení väzby, b) k neprimerane dlhej dobe, počas ktorej orgány činné v trestnom konaní túto skúmali a zadržovali.

17. Z uvedených dôvodov je potrebné ústavnú sťažnosť v časti, v ktorej smeruje proti postupu národnej kriminálnej agentúry v napadnutom konaní, resp. následne proti postupu špeciálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetu sťažovateľky zavŕšenému prvým upovedomením, odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľka mala k dispozícii účinný právny prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv proti postupu národnej kriminálnej agentúry, resp. časti postupu špeciálnej prokuratúry, a preto nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval do ich právomoci.

18. V prebiehajúcom trestnom konaní sťažovateľka síce nemala relevantné procesné postavenie, pokiaľ ale ide o porušenie jej práv postupom národnej kriminálnej agentúry, môže sa domáhať ujmy, ktorá jej týmto postupom vznikla, prostredníctvom právnych prostriedkov upravených v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci

a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“). V tomto zmysle ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 282/2011 alebo sp. zn. IV. ÚS 328/2011, v ktorých k uvedenej problematike (nahliadnutie do korešpondencie po prepustení obvineného z väzby na slobodu) zaujal jednoznačné stanovisko o možnosti domáhať sa takto vznikutej ujmy nesprávnym postupom orgánu činného v trestnom konaní práve na základe uvedeného zákona.

19. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona o zodpovednosti za škodu štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup definuje § 9 zákona otvorene s demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Súčasťou tohto negatívneho taxatívneho výpočtu nie sú postupy orgánu činného v trestnom konaní podľa Trestného poriadku alebo podľa zákona o výkone väzby, a preto o nich treba uvažovať pri výklade samotného pojmu nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci (napr. I. ÚS 205/2021, III. ÚS 454-6/2022, III. ÚS 345/2023, III. ÚS 397/2023, III. ÚS 472/2023).

20. Podstatou ústavnoprávnej námietky sťažovateľky v rozsahu smerujúcom proti napadnutému postupu je tvrdenie o nesprávnom úradnom postupe, ktoré možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu. Na tom nemení nič ani § 9 ods. 5 zákona o zodpovednosti za škodu, ktorý ako podmienku nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľky (národnej kriminálnej agentúry) ustanovuje výsledok vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľky prokurátorom. Takáto podmienka sa vzťahuje len na porušenie povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných priet'ahoch.

21. Nároky na náhradu škody je možné uplatniť podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu žiadosťou o jeho predbežné prerokovanie na príslušnom orgáne podľa § 4 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu. Ak tento orgán nárok na náhradu škody v celom rozsahu neuspokojí, môže sa sťažovateľka ako poškodená domáhať uspokojenia nároku na všeobecnom súde (§ 16 ods. 4 zákona o zodpovednosti za škodu). Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí primárne vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu (v tomto prípade národná kriminálna agentúra) bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom (m. m. napr. III. ÚS 455/2022). Ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodeným aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu).

22. Záver o nesprávnom úradnom postupe národnej kriminálnej agentúry vyplýva už z prvého upovedomenia špeciálnej prokuratúry. Sťažovateľkou tvrdené porušenie základných práv možno v rovine podústavného práva podriaďiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu. Pre tento tvrdený nesprávny úradný postup národnej kriminálnej agentúry môže sťažovateľka najskôr na príslušnom orgáne a potom na všeobecnom súde uplatniť svoj nárok, ktorého súčasťou môže byť aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy tak, ako si ho uplatnila v podobe finančného zadosťučenia v ústavnej sťažnosti (m. m. napr. III. ÚS 455/2022).

23. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou uzatvára, že sťažovateľka v rozsahu analyzovanej sťažnostnej námietky nevyužila právne prostriedky, ktoré jej v okolnostiach prípadu priznáva účinná právna úprava (m. m. napr. III. ÚS 455/2022, III. ÚS 472/2023), a preto je ústavná sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu národnej kriminálnej agentúry a špeciálnej prokuratúry podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná a ako taká bola v predmetnej časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

III.2. K porušeniu označených práv postupom a druhým upovedomením špeciálnej prokuratúry:

24. Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv (postupom predchádzajúcim a zavrhnutým) druhým upovedomením špeciálnej prokuratúry, ktorým boli posúdené ako nedôvodné jej námietky smerujúce proti postupu prokurátora špeciálnej prokuratúry preskúmvajúceho postup vyšetrovatelky národnej kriminálnej agentúry v napadnutom konaní. Vzhľadom na skôr uvedené závery o nedostatku právomoci ústavného súdu a o neprípustnosti ústavnej sťažnosti je ústavný súd oprávnený materiálne preskúmať tú časť upovedomenia, v ktorej špeciálna prokuratúra konštatovala nedôvodnosť podnetov sťažovateľky, resp. nemožnosť prijatia nápravných a ochranných opatrení, vecne, pretože sťažovateľka v tejto časti nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

25. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu, alebo opakovaného podnetu podľa zákona o prokuratúre (III. ÚS 558/2017), ktorým môže žiadať, aby prokuratúra uplatnila svoju právomoc vyplývajúcu z osobitného predpisu, alebo aj podaniami podľa Trestného poriadku, o ktorých sú povinné konať a rozhodnúť orgány prokuratúry. Tomuto právu zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podnetom (návrhom) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť. Dodržaná musí byť pritom povinnosť ústavne súladného výkladu (čl. 2 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy) aplikovaných zákonných ustanovení upravujúcich podmienky poskytovania súdnej alebo inej právnej ochrany spôsobom rešpektujúcim podstatu a zmysel uvedeného základného práva. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány prokuratúry jej podnetu alebo návrhu vyhovel (I. ÚS 519/2020).

26. Úlohou ústavného súdu je preto preskúmať, či skutkové a právne závery prokurátora špeciálnej prokuratúry, ku ktorým dospel v rámci preskúmvania postupu dozorujúceho prokurátora špeciálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetu a jemu predchádzajúceho postupu vyšetrovatelky národnej kriminálnej agentúry, neboli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a či jeho postup, ako aj záver, ku ktorému dospel, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a zároveň či v dôsledku tohto postupu a rozhodnutia nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky.

27. Predtým však ústavný súd považuje za nevyhnutné pojmovo vymedziť charakter upovedomenia práve s osobitným zreteľom na podstatu sťažnostných námietok. Upovedomenie patrí k procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. Spravidla je reakciou na žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie subjektu trestného konania odlišného od orgánu činného v trestnom konaní. Trestný poriadok ráta s inštitútom upovedomenia nielen ako vyrozumenia na žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, ale môže ísť napríklad aj

o upovedomenie poškodeného o zaistení jeho nároku (§ 50 ods. 6 Trestného poriadku), o upovedomenie obvineného a jeho obhajcu týkajúce sa žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu (§ 79 ods. 3 Trestného poriadku) či upovedomenie obvineného a poškodeného o vrátení veci [§ 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku]. Zo sémantického hľadiska sa upovedomením orgánu činného v trestnom konaní rozumie poskytnutie vyrozumienia o procesnom úkone (vykonanom alebo plánovanom) alebo na základe žiadosti subjektu trestného konania o tom, či je v jeho právomoci vyhovieť podaniu podávateľa a v pozitívnom prípade oznámiť mu rozsah prijatých opatrení. Ak argumenty podávateľa nemožno akceptovať, v upovedomení sa uvedú dôvody, ktoré bránia prijať ním požadované opatrenia (I. ÚS 402/2022). Aj zákon o prokuratúre predpokladá upovedomenie podávateľa podnetu ako formálne vyjadrenie jeho vybavenia v § 35 a § 36.

28. Trestný poriadok ani zákon o prokuratúre nepredpisujú náležitosti upovedomenia. Obsah aj rozsah upovedomenia sú tak ponechané na úvahe jeho spracovateľa. Napriek tomu musí mať upovedomenie orgánov činných v trestnom konaní kvalitu, ktorá zodpovedá povahe procesného úkonu, ktorého sa dotýka, obsahu podania podávateľa a osobitostiam trestného konania, najmä jeho štádiu, v ktorom sa poskytuje. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dodáva, že na inštitút upovedomenia nemožno klást' rovnaké požiadavky, aké sú v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu, resp. ESLP kladené na odôvodnenia súdnych rozhodnutí (m. m. I. ÚS 402/2022, IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 384/2015).

29. Špeciálna prokuratúra sa podľa zistenia ústavného súdu vysporiadala s námietkou sťažovateľky o nesprávnom doručení predmetných listov ústavne udržateľným spôsobom. Z odôvodnenia druhého upovedomenia nevyplýva, že by sťažovateľke bola odopretá iná právna ochrana alebo že by špeciálna prokuratúra odmietla poskytnúť ochranu sťažovateľke v niektorej z otázok, ktoré boli predmetom jej prieskumu (vrátane otázky spôsobu doručenia listov, pozn.). Prokurátor špeciálnej prokuratúry uviedol, aké kroky vykonal na preverenie tvrdení sťažovateľky, k akým skutkovým zisteniam dospel a napokon aké právne závery z nich vyvodil. Svoje závery odôvodnil spôsobom, ktorý spätne umožňuje ich prieskum. Pokiaľ ide o jednotlivé závery vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému okruhu doručenia listov nesprávnej osobe, tieto nevykazujú známky arbitrárnosti (záver o neexistencii povinnosti doručovať skontrolovanú poštu z výkonu väzby od obvineného na doručenkú, záver o nemožnosti preukázať, že vyšetrovateľka nesprávnym postupom zaslala list adresovaný sťažovateľke spôsobom nerešpektujúcim listové tajomstvo, záver o nemožnosti konštatovať, že vyšetrovateľka úmyselne písomnosti nedoručila a porušila iné svoje zákonné alebo služobné povinnosti). Ani záver špeciálnej prokuratúry vo vzťahu k opatreniam, aké mohla vzhľadom na zistené porušenia zákona o výkone väzby prijať, nevykazuje známky arbitrárnosti. Špeciálna prokuratúra jasne uviedla zákonný rámec svojej právomoci podľa zákona o prokuratúre.

30. Vo výsledku ústavný súd nepovažuje postup špeciálnej prokuratúry za neposkytnutie účinnej právnej ochrany, pretože v konečnom dôsledku tento, naopak, vyvoláva určité právne následky, ktoré je možné rozvinúť už naznačeným postupom (v civilnom sporovom konaní).

31. Sťažovateľka tvrdí, že postupom a upovedomením špeciálnej prokuratúry boli porušené jej základné práva podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a právo podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru. Ochrana súkromia fyzickej osoby je všeobecne zakotvená v čl. 16 ods. 1, resp. v čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy. Podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy je samostatne a osobitne chránený

čiastkový aspekt súkromia, a to listové tajomstvo a tajomstvo prepravovaných správ. Tento článok je vo vzťahu špeciality k všeobecnej ochrane súkromia a do tohto rámca sa ochrana listového tajomstva tradične zaradzuje. Nie je preto potrebné osobitne posudzovať námietky vo vzťahu ku každému z označených článkov, ale len vo vzťahu k tým, ktoré najvernejšie vystihujú svojím obsahom predmet ústavnej sťažnosti. Tým je práve čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy. Čl. 8 ods. 1 dohovoru výslovne garantuje právo na rešpektovanie korešpondencie a aj v zmysle prípadového práva, ktoré pojem korešpondencia vykladá širšie, sú listy komunikačným prostriedkom spadajúcim do rozsahu ochrany vyplývajúcej z uvedeného článku (rozsudok *Schönenberger a Durmaz proti Švajčiarsku* z 20. 6. 1988, sťažnosť č. 11368/85).

32. Spôsob, akým môže dôjsť k zásahu do práva na ochranu dôvernosti komunikácie, je mnohoraký, ako vyplýva z prípadov *ESLP* (bežné otvorenie zásielky, odposluchy, sledovanie, vymazanie či úprava obsahu správ, zabavenie komunikačných prostriedkov a pod.), pričom za zásah je považované aj znemožnenie komunikácie (vrátane zadržania zásielok).

33. V prerokovávanej veci však sporným zásahom nie je samotné zadržanie zásielok (ich zadržiavanie bolo vzhľadom na obsah prvého upovedomenia a druhého upovedomenia nesporné), ale výlučne ich nedoručenie priamo sťažovateľke od vyšetrovateľky národnej kriminálnej agentúry. Sťažovateľke boli predmetné zásielky odovzdané manželkou [REDAKOVANÉ] (ktorej boli tieto zásielky doručené spoločne s inými zásielkami). Sťažovateľka nepochybne ako adresát predmetných listov je ako účastník tejto komunikácie subjektom, na ktorý sa vzťahuje ochrana dôvernosti komunikácie.

34. Z relevantnej právnej úpravy (§ 20 ods. 3 zákona o výkone väzby) vyplýva, že orgán činný v trestnom konaní alebo súd je prostredníkom medzi obvineným nachádzajúcim sa v kolúznei väzbe a adresátom jeho listov, resp. odosielateľom listov adresovaných obvinenému, ak nejde o korešpondenciu, do ktorej nie je prípustné nahliadať. Podľa uvedeného orgán činný v trestnom konaní alebo súd nepochybne preberá zodpovednosť za riadne doručovanie zásielok medzi obvineným a ďalším účastníkom takejto komunikácie minimálne z hľadiska zasielania zásielok tomu adresátovi, ktorý bol jasne označený odosielateľom.

35. Ústavný súd považuje za významné poukázať aj na časovo-vecné hľadisko označeného zásahu. K zásahu malo dôjsť v nadväznosti na ukončenie nedôvodného zadržiavania a kontroly korešpondencie vyšetrovateľkou národnej kriminálnej agentúry, a preto existuje úzke prepojenie medzi týmito už konštatovanými pochybeniami vyšetrovateľky a následným zásahom spočívajúcim v doručení predmetných listov nesprávnemu adresátovi. Intenzita teraz posudzovaného zásahu je preto podľa názoru ústavného súdu značne znížená, a to vzhľadom na špeciálnou prokuratúrou konštatované pochybenia týkajúce sa zadržiavania a kontroly korešpondencie.

36. Ak je možné k porušeniu spočívajúcemu v neprimeranom zadržiavaní predmetných listov pričítať aj následok postupu vyšetrovateľky doručovaním listov nesprávnemu adresátovi, napríklad ak v dôsledku takéhoto postupu došlo bez zavinenia nesprávneho adresáta pri jeho obozretnom postupe k ďalšiemu zdržaniu odovzdania listov sťažovateľke, nie je dôvod tento nedostatok nepričítať národnej kriminálnej agentúre ako pôvodcovi prvotného porušenia (zadržiavania) a prípadne ho premietnuť aj do výšky náhrady ujmy, ktorá by tým mohla byť spôsobená. V každom prípade posúdenie týchto otázok vyžaduje zisťovanie skutkového stavu a následné právne posúdenie v už naznačenom procesnom rámci. Ich posudzovanie priamo v konaní pred ústavným súdom je predčasné a išlo by o vstupovanie do právomoci všeobecného súdu.

37. Z ústavnej sťažnosti nie je ústavnému súdu zrejmé, prečo podľa názoru sťažovateľky ochrana dôvernosti informácie, že jej ██████ adresoval dva listy, dosiahla v okolnostiach jej prípadu taký význam, že by postup špeciálnej prokuratúry, ako sa prejavil v druhom upovedomení, mal znamenať porušenie listového tajomstva. Ústavný súd na jednej strane vzal do úvahy, že postup vyšetrovateľky národnej kriminálnej agentúry vykazoval vzhľadom na tvrdenia sťažovateľky znaky nekonzistentnosti. Na druhej strane zohľadnil povahu komunikácie (súkromná komunikácia medzi rodinnými príslušníkmi) a absenciu tvrdenia o faktickom zverejnení (sprístupnení) obsahu listov manželke ██████, ktorej boli doručené. Ani sťažovateľkou skôr uvedené námietky o možnosti manželky ██████ oboznámiť sa s obsahom predmetných listov (v ústavnej sťažnosti neuvedené, pozn.) podľa názoru ústavného súdu dostatočne nepodporujú dôvodnosť záveru o porušení listového tajomstva. Z formálneho hľadiska sa javia byť okolnosti nanajvýš sprítomnením porušenia poštového tajomstva, ktoré má podstatne širší rozsah ako listové tajomstvo (KÜHN, Z., KRATOCHVÍL, J., KMEC, J., KOSAŘ, D. a kol. *Listina základních práv a svobod. Velký komentář*. Praha : Leges, 2022, s. 672.). Listové tajomstvo sa v prvom rade zameriava na ochranu tajomstva, ktorým je obsah zásielky. Naproti tomu poštové tajomstvo sa týka podstatne viac informácií ako len obsahu správy podávanej prostredníctvom poštovej zásielky (kto je odosielateľom, adresátom, váha a typ zásielky, počet zásielok a pod.).

38. Takýmto spôsobom napokon sama sťažovateľka pôvodne argumentovala v podnete adresovanom špeciálnej prokuratúre, keď upriamovala pozornosť na § 10 ods. 1 zákona č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Táto argumentácia však nebola následne v opakovanom podnete rozvinutá a sťažovateľka ďalej namietala nedoručenie predmetných listov a ich úmyselné zaslanie manželke ██████. Tieto zistenia indikujúce porušenie zákona svojou intenzitou podľa názoru ústavného súdu nedosahujú intenzitu zásahu do listového tajomstva, resp. do práva na ochranu súkromia.

39. Sťažovateľkine úvahy o vytváraní predpokladov na manipulovanie s listami či tvrdenie o úmyselnom doručení listov manželke ██████ s cieľom vzbudiť u nej žiarlivosť nepredstavujú podľa názoru ústavného súdu dostatočný podklad na to, aby tvrdený zásah dosiahol ústavne relevantnú intenzitu.

40. Odkazovaný rozsudok Messina proti Taliansku z 26. 2. 1993 je svojimi okolnosťami od prípadu sťažovateľky zásadne odlišný v tom, že sťažovateľ popieral, že by dostal listy, ktoré mu boli do väznice zasielané, hoci vláda tvrdila, že fakticky mu boli odovzdané. Sťažovateľka vo svojom prípade sama potvrdzuje, že fakticky listy dostala.

41. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

42. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi postupom špeciálnej prokuratúry zavŕšeným druhým upovedomením a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 16 ods. 1 ústavy, čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

43. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu